

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaatione näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

Vanhentuneista, nykyisellään keinotekoisista ja siksi harhaanjohtavista asiakirjan ja viranomaisen asiakirjan käsitteistä ei ole ehdotuksessa luovuttu, vaikka tämä oli esillä jo tiedonhallintalain valmistelussa. Lainsäädäntöön perehtyneet asiantuntijat ymmärtävät kyllä, että asiakirjat voivat olla mietinnössä

esitetyllä tavalla loogisia, eri muodoissa olevista ja paikoissa sijaitsevista ja käyttötarkoituksensa perusteella yhteen kuuluvista tiedoista ja merkeistä muodostuvia tai muodostettavia kokonaisuuksia. Muutoin asiakirjat rinnastetaan yleisesti hallinnollisiin paperi- tai korkeintaan tiedostomuodossa oleviin hallinnollisiin dokumentteihin. Esimerkiksi tutkimuslaitoksissa henkilökunta ei siksi lähtökohtaisesti pidä tiedosto- tai tietokantamuodossa olevia lakisääteisissä tehtävissä kertyviä tutkimusaineistoja viranomaisen asiakirjoina. Tämä on keskeinen ongelma koko tiedonhallintaa ohjaavan lainsäädännön käytännön toteutumisen näkökulmasta.

Määritelmillä ja erillisiä niitä koskevilla, erikseen järjestettävillä koulutuksilla ei ole mahdollista oikaista vakiintuneiden arkikielen käsitteiden vahvoja assosiaatioita. Siksi määritelmien uudistaminen ja selkeyttäminen ei riitä, vaan itse käsitteet on viimein korvattava ja ajanmukaistettava. Helposti asiakirjoiksi tunnistettavien "perinteisten paperiasiakirjojen ja sähköisesti tallennettujen asiakirjatiedostojen" osuus viranomaisissa käsiteltävistä tiedoista kaiken lisäksi vähenee jatkuvasti, mutta esitys ei ilmennä tätä muutosta.

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

Erillinen kirjaus mahdollisuudesta kieltäytyä toteuttamasta kohtuuttomia tietopyyntöjä on tarpeellinen: nykyisellään kohtuuttomuuksilta on voitu

välttyä käytännössä vain kohteen yksilöintipyynnöillä sekä hyödyntämällä asiakirjojen antamisen maksullisuuteen perustuvia lainkohtia.

14 vuorokautta tavanomaisen tietopyynnön käsittelyyn voi olla liian lyhyt aika, jos pyyntö otetaan vastaan ennen pitkiä juhlapyhiä.

5 luku

-

6 luku

Kirjaus mahdollisuudesta jättää luovuttamatta tiettyjä asiarekisteriin tallennettuja tunniste- ja yksilöintitietoja vähentää jossain määrin työtä

tietopyyntöjen käsittelyssä. Oleellisemmin paranevat kuitenkin tietojen saatavuus ja käytettävyys niihin oikeutettujen kohdalla, kun yksilöintitietojen

käyttöä rekisterissä ei tarvitse systemaattisesti kiertää ja välttää.

Ehdotus ei sisällä konkreettisia ratkaisuja salassa pidettävien tietojen tunnistamisessa, niiden asianmukaiseen merkitsemisessä ja muussa käsittelyssä yleisesti esiintyvien puutteiden korjaamiseksi. Toisaalta se jättää avoimeksi esimerkiksi sen, miten toisen viranomaisen tekemien puutteellisten tai virheellisten julkisuutta tai salassapitoa koskevien merkintöjen kohdalla tulisi menetellä. Uuden julkisuuslainkin toimeenpanemiseksi tullaan näin ollen todennäköisesti tarvitsemaan suosituksia tai oppaita.

Salassapitoperusteiden kohtien muuttuminen laissa voi edellyttää muutoksia leimasimiin, asiakirjapohjiin ja tietojärjestelmiin, mistä aiheutuu

mietinnön johtopäätöksistä poiketen kustannuksia monille viranomaisille. Muuttuvat salassapitoperustekohdat edellyttävät myös virastokohtaisten ohjemateriaalien päivittämistä, koulutusten järjestämistä ja tarkkaavaisuutta niitä tekevältä henkilökunnalta.

Salassapitomerkintöjen tulkinnassa täytyy myös ottaa jatkossa huomioon lainsäädännön muuttumisen ajankohta.

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Laurila Ilkka
Luonnonvarakeskus

Määttä Jari
Luonnonvarakeskus